

STORTINGET

Representantforslag 51 S

(2019–2020)

fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag,
Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken og Hege Haukeland Liadal

Dokument 8:51 S (2019–2020)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken og Hege Haukeland Liadal om en opptrappingsplan for bemanning i eldreomsorgen og tiltak for å forebygge demenssykdom

Til Stortinget

Bakgrunn

Trolig lever mellom 80 000 og 100 000 personer med demens i Norge i dag, ifølge Folkehelseinstituttet. Tap av kognitive og motoriske funksjoner, samt psykiske tilleggssymptomer som angst, depresjon og vrangforestillinger, fører til mye lidelse for dem som rammes.

Det finnes til enhver tid også rundt 300 000 nære pårørende til demenssyke i Norge. Opplevelsen av gradvis å miste sin nærmeste er en smertefull og ofte langvarig prosess. I tillegg er selve omsorgsbyrden tung.

En nylig gjennomgang gjort av Aftenposten av 128 000 avvik ved norske sykehjem, viste at 13 000 av dem handlet om vold, trusler og utagering mot andre medbeboere eller ansatte. Det tilsvarer 36 voldshendelser hver eneste dag. Det bor 40 000 på 942 ulike sykehjem i landet, og fire av fem av disse har demens.

Ifølge befolkningsframskrivingene Statistisk sentralbyrå la fram i 2018, vil det i 2060 være dobbelt så mange over 70 år, tre ganger så mange over 80 år og fire ganger så mange over 90 år. Dagens eldre er friskere enn før. Nyere studier tyder på at det i løpet av de to siste tiårene har vært en forbedring i kognitiv funksjon og et

fall i andelen med demens blant eldre. Men selv om risikoen for å få demens går ned, vil antallet med demens likevel øke, fordi det blir mange flere eldre. Dersom aldersspesifikk forekomst ikke forandrer seg, vil økningen i forventet levealder i Norge medføre at antallet personer med demens mer enn dobles fra 2015 til 2050, ifølge Folkehelseinstituttet.

Forslagsstillerne mener eldreomsorgen i Norge må rustes opp for å møte disse utfordringene.

Opptrappingsplan

Forslagsstillerne mener det er behov for en satsing for å bedre grunnbemanningen på sykehjem. Mange tilfeller av vold fra eldre kunne vært avverget ved bedre bemanning, og etter hvert som flere eldre med demens kommer inn på norske sykehjem, vil det være behov for å ha nok folk på jobb til å håndtere situasjoner og til å skape trygghet for ansatte, de eldre selv og for deres pårørende.

Aktivitetstilbud

Den kulturelle spaserstokken forsvant da den ble lagt inn i fylkeskommunenes rammefinansiering. Nå skjer det samme med frivillighetssentralene, der det er varslet kutt flere steder i landet fordi ansvaret flyttes over på kommunene. Kulturelle og sosiale aktiviteter og fysisk aktivitet kan virke forebyggende på demens. Samtidig vet man at sosial og intellektuell aktivitet og fysisk aktivitet har betydning for å forebygge demenssykdom.

Dagtilbud for mennesker med demens

Den rød-grønne regjeringen opprettet tilskuddsordningen for dagtilbud for mennesker med demens. Den var et spleiselag mellom kommunene og staten for å opprette slike dagplasser. I statsbudsjettet for 2020 la regjeringspartiene ned denne ordningen og overfører midlene til kommunerammen.

De kommunene som har etablert et dagtilbud og vært tidlig ute, blir dermed straffet av dagens regjering. Beløpet som overføres til kommunerammen, tilsvarer bare halvparten av plassene det er behov for, og dette beløpet fordeles likt utover kommunene uavhengig av hvor mange dagplasser de har etablert. Dette premierer ikke kommuner som har vært tidlig ute og etablert slike plasser før lovkravet kom.

Forslagsstillerne mener det er svært uklokt av regjeringen å innlemme tilskuddet i kommunerammen når en bare er halvveis til målet om å etablere 9 200 dagaktivitetsplasser. Regjeringen forventer at kommunene skal stille opp for mennesker med demens etter at dagaktivitetstilbud ble lovfestet fra nyttår, men stiller ikke opp selv. Dette kommer på toppen av et kommuneopplegg som er det strammeste på 15 år.

Tilskudd for egne skjermingstilbud

Det som gjør at blant annet Oslo kommune har klart å dempe vold og avvik om vold, er et mangfold av tilbud. De har skjermede sykehjem med noe mer bemanning for krevende eldre som for eksempel er mer voldelige. Dette er noe også tidligere eldre- og folkehelseminister Sylvi Listhaug har trukket frem som et mulig tiltak. Men kommunene har med stram økonomi vansker for å prioritere slikt.

Statlig finansiering av kommunale helse- og omsorgstjenester

Den fjerde evalueringsrapporten om prøveprosjektet med statlig finansiering av kommunale helse- og omsorgstjenester fant ikke vesentlige endringer i brukernes og pårørendes opplevelse av tjenestene. Regjeringen inviterte i januar 2020 ytterligere seks kommuner til å delta fram til 2022. En god del av deltagerkommunenes ekstra inntekter fra forsøket har i realiteten tilfalt andre sektorer, og dermed blitt prioritert vekk fra formålet. Forslagsstillerne mener det er viktigere for eldreomsorgen å vedta en forpliktende opptrappingsplan for bemanning i eldreomsorgen, flere aktivitetstilbud for eldre og dagtilbud for mennesker med demens, enn å fortsette forsøket med statlig finansiering av kommunale helse- og omsorgstjenester.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en forpliktende opptrappingsplan for å bedre bemanningen i eldreomsorgen i kommunene.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for Stortinget for aktivitetstilbud for eldre.
3. Stortinget ber regjeringen gjeninnføre tilskuddsordningen for dagtilbud for mennesker med demens.
4. Stortinget ber regjeringen i samarbeid med kommunene utarbeide en ordning med egne skjermingstilbud for særlig utagerende demenssyke.
5. Stortinget ber regjeringen ikke invitere ytterligere kommuner inn i prosjektet med statlig finansiering av kommunale helse- og omsorgstjenester.

29. januar 2020

Jonas Gahr Støre

Ingvild Kjerkol

Tuva Moflag

Tellef Inge Mørland

Tore Hagebakken

Hege Haukeland Liadal